

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreuiatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XL. De His, quævi metúsve causâ fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

TITULUS XL.

*De his, quæ vi metusque causâ
sunt.*

SUMMARIUM.

1. 2. *Quid sit vis, ac metus, & quotuplex.*
3. *An metus faciat actionem licitam.*
4. *An invalidam, vel rescindibilem, si metus ab
intrinsicco, vel justè sit incussus, aut levis sit.*
5. 6. *Valent Actus per metum etiam gravem & in-
justum extorti de Jure Naturali, imò & Po-
sitivo.*
7. *Licet sint rescindibiles, & rescindendi.*

Vis, nempe absoluta, seu præcisa, quæ di-
citur esse *majoris rei impetus, qui repelli
non potest.* l. 2. ff. quod met. caus. h. e.
corporalis coactio ad faciendum vel patiendum
aliquid; ut si tibi violentè curventur genua coram
Idolo, vel è manibus eripiatur liber: hæc om-
nino tollit voluntarium & liberum consensum;
*Vis conditionalis, seu compulsiva, quæ coincidit
cum Metu, definitur esse instantis vel futuri peri-
culi causâ mentis trepidatio.* l. 1. ff. eod. seu est vio-
lencia externa, compellens aliquem, ut consen-
tiant in aliquam actionem vel omissionem, non con-
sensus, si talis violentia abesset; ut si quis te
minis compellat, ut des ei 10. aureos: hæc vis
(seu Metus) non tollit omnino voluntarium &
liberum consensum, sed tantùm secundum quid, &
facit,

facit, ut consensus non sit spontaneus; nam *coacta voluntas est voluntas*, ut habet axioma desumptum ex l. 21. §. 5. ff. eod. ibi: *quamvis, si liberum esset, noluissem, tamen coactus volui.*

2 Porro Metus, de quo hic potissimum sermo, potest incuti *ab intrinseco*, ut loquuntur DD. h. e. à causa naturali non libera, v. g. morbô, incendiô, periculô naufragii &c. & *ab extrinseco*, seu à causa libera creata, puta ab homine. Si homo metum inferens habet jus incutiendi, vel patiens metum sua improbitate causam dedit, *justè incussus*, vel *justus* appellatur Metus: si verò inferens nullum habet jus inferendi, vel minitandi malum, nec patiens dedit causam ullam, *injustè incussus*, vel *injustus* dicitur propter injuriam, quæ inferitur alteri, ut si latro tibi minetur mortem, nisi ipsi solvas 100. vel si homo privatus minetur occisionem deprehenso cum puella impudicè agenti, nisi hanc sibi Matrimonio jungat. Præcipuè verò dividitur metus in gravem & levem: *Gravis*, quam aliqui etiam *justum* vocant & *probabilem*, est, qui cadit in virum constantem, vel constantissimum. l. 6. ff. eod. h. e. qui hominem, aliàs fortem, & non nimis meticulosum, movere potest, ut aliquid faciat vel omittat, quòd aliàs non faceret, vel non omitteret. Si malum, quod timetur, est tantum, ut quemlibet virum constantem à proposito dimovere valeat, ut est mors, mutilatio, carcer diuturnus, atrox cruciatus, amissio statûs honorifici, amissio bonorum fortunæ in notabili valde quantitate &c. dicitur metus *absolutè gravis*: si verò malum sit tale, quod non quemlibet virum fortem,

tem,

tem, sed tantum magis meticulosos homines, uti pueros, minores, senes, fœminas, vel viros etiam minus cordatos, dimovere à proposito possit, *respective gravis*; quia hujusmodi homines subinde malum levius perturbare magis potest, v. g. verberatio non nimis sæva, indignatio &c. quam viros fortes majus. Ad metum gravem igitur requiruntur hæ conditiones. 1. ut malum sit grave, seu magnum vel absolutè respectu omnium, vel respectivè ad certas personas. 2. ut metum inferens possit minas exequi. 3. ut metum patiens non ex vano, sed verisimiliter saltem, credat, illum minas executurum, adeoque sibi grave malum imminere. 4. ut aliâ viâ, v. g. rogando, fugiendo, Judicis vel aliorum auxilium implorando, non facilè malum avertere queat, sive à se, sive à personis valde conjunctis, v. g. parente, liberis, uxore, consanguineis vel affinibus propinquis; quia talium personarum mala putamus nostra. Unde facilè apparet, quid sit *Metus levis*, qui nempe non cadit in virum constantem, seu quando vel malum non est magnum, vel si quidem sit magnum, tamen illud à minitante inferri non potest aut non solet, vel solùm ex vanis conjecturis apprehenditur inferendum, vel alio modo haud difficulter evitabile est. Ad metum levem reducitur probabiliùs *metus reverentialis*, seu ortus ex pudore, verecundia aut reverentia certis personis debita, qualem liberi debent parentibus, uxor marito, subditus superiori. Suar. & Sanch. l. 4. de Matrim. d. 6. n. 7. contra Bart. & Menoch. nisi nempe accedat aliquid aliud, v. g. rigida tractatio, continua exprobatio, perpetua vultus aspe-

ritas, importunæ preces ac repetitæ, minæ graves, rixæ, vel saltem probabilis horum malorum existimatio; tunc enim evadit gravis. Palao. p. 1. tr. 2. d. 1. pu. 7. n. 6. seq. cum aliis.

- 3 Dico 1. Non licet ex metu quocunque aliquid committere, quod est contra Jus Naturale, & intrinsicè malum, aut contra Jus Divinum utilitatem publicam spectans. *c. 5. h. t.* quia Deus & natura tam arctè possunt & solent obligare; nec enim habemus rationem dicendi, quod stante quocunque metu obligare cessent.
- 4 Dico 2. Valet actus, aut contractus, quem extorquet metus ab intrinseco incussus. 2. gestus ex metu levi, etiam injustè incusso. 3. extortus per metum gravem, justè tamen incussum. 4. nec tales actus sunt rescindibiles in foro externo per Judicem. Pars 1. est omnium, qui cessent, votum v. g. emissum metu mortis, ex morbo, naufragio, vel alio casu sinistro imminenti valere. Favet *c. 17. de Regular.* Pars 2. sumitur ex *c. 6. h. t. l. 7. ff. quod met. caus. l. 184. ff. de R. J.* Conspirant iterum plerique omnes. Pars 3. quam tenet communis contra paucos, ex *l. 21. cit. pr.* & ex ratione, quia adest consensus absolutè liber, licèt non spontaneus, nec intervenit injuria. Sicut ergo actus, quem Leges extorquent per metum v. g. excommunicationis, ab omnibus habetur pro valido, etiam actus, quem extorquet homo justè, v. g. Judex Ecclesiasticus, ad contrahendum Matrimonium compellens per minas excommunicationis eum, qui cum aliqua priùs contraxit sponsalia, erit validus, cum
- metus

metus ab homine justè incussus non magis minuat voluntarium & liberum, quàm metus à Lege incussus. Pars 4. patet indè, quòd Jura non dent actionem hujusmodi metum passis, & quòd in his casibus nulla interveniat injuria, propter quam rescissio peti possit, excepto metu levi injustè incusso, qui tamen à Jure Positivo non attenditur, neque conceditur actio ad rescissionem, ne tribunalia nimirum multis obruantur litibus. *c. 6. & l. 184. cit.* Interim tamen metum levem injustè incutiens in conscientia obligatur rescindere contractum, quem extorsit, si metum passus exigat (exceptò Matrimonio & Professione Religiosa, quæ dissolvi nequeunt) vel damnum illatum refarcire. Molina, Sanch. Less. &c. contra Med. & Pontium. Ratio, quia metum levem injustum inferens alteri fecit injuriam: ergo Jure Naturali pro hac tenetur satisfacere: sed non satisfaciet, nisi rescindat actum altero petente, vel damnum refarciat. Si tamen metum passus vellet stare contractui, quia forsitan ipsi est utilis, teneretur metum inferens illum implere; quia liberè & sine injuria sibi illata consensit.

Dico 2. Valet quoque actus, vel contractus, etiam metu gravi injustè incusso extortus spectato Jure Naturali. 2. Imò & regulariter spectato etiam Jure Positivo, paucis tantùm exceptis. Pars prior, quam tenet communis cum Palao contra Molin. & Tambur. dissentientes quoad contractus lucrativos, probatur exinde, quia Jus Naturale ad valorem actus non plùs requirit, quàm consensum simpliciter voluntarium, & absolutè liberum, atque justam titulum; sed metus voluntarium &

liberum simpliciter non tollit; cùm *coacta voluntas sit voluntas*, & interna potentia volendi cogi nequeat: nec metus excludit titulum empti, donati &c. dati & accepti: ergo. Interim tamen metum incutiens tenetur in conscientia ad omnia, ad quæ obligatum esse diximus eum, qui metum levem injustum incussit, & contractum, vel ex contractu aliquid extorsit. Pars posterior, quam rursus amplectitur communis cum Sanch. *l. 4. de Matrim. d. 8. n. 4.* Less. Palao &c. contra Molin. & Sot. probatur 1. negativè; quia nullum exstat Jus Positivum generaliter irritans, consequenter standum Juri Naturali. 2. positivè ex *J. 1. Inst. de Except. §. 27. Inst. de Act. l. 1. §. 9. J. 3. 4. ff. quod Met. caus. ubi datur exceptio, & actio quod metus causâ ad actum rescindendum, & quod metus causâ gestum est, Prætor ratum non habet. l. 1. cit.* adeoque rescissionem indulget Jus Positivum: item ex *l. fin. C. h. t.* ubi venditiones, donationes, transactiones per metum extortæ jubentur *infirmari*. & ex *c. 2. 4. eod. X.* ubi per metum gesta *de Jure in irritum revocari debere* dicitur, & conceditur *restitutio*: Sed actio ad rescindendum, infirmandum, irritandum manifesta sunt indicia valoris; quod enim nunquam valuit, vel coaluit, irritari & rescindi non potest. Addidi, *paucis tamen exceptis*, nempe 1. Matrimonio. 2. Professione Religiosa. 3. Testamento, ad quod testes sunt metu coacti. 4. Promissione per incarcerationem directè extorta. 5. Absolutione à censuris. 6. Promissione & traditione rerum Ecclesiæ, ac juramento de iis non repetendis. 7. Actis tutoris per vim retenti. Hi actus spe-

specialibus Juribus sunt irritati propter metum gravem injustè incussum. Quibus addunt multi sponsalia: promissionem, & solutionem dotis: constitutionem procuratoris: jurisdictionis prorogationem metu obtentam. Sed alii reclamant.

Objic. 1. Metus tollit consensum; quia consensui, ut ait *l. 116. ff. de R. J.* nihil est tam contrarium, quàm vis & metus. *2.* Est iniquum, ut aliquis ex injuria sua consequatur commodum: sed metum injustum inferens ferret commodum ex sua injuria, si actus, quem per injuriam extorsit, valeret, & sibi alterum sic obligaret. *3.* Et contra Jus Naturale, ut ex injuria oriatur obligatio justitiæ, & ex injuria obtineatur jus: sed hoc fieret, si actus metu injustè extorti valerent: ergo Jure Naturali debent esse invalidi. *4.* In *l. 1. C. de Rescind. Vend.* venditio metu extorta dicitur *irrita*: ergo saltem Jure Positivo actus metu extorti non valent. *R.* ad *1. dist.* Metus tollit consensum spontaneum. *C.* liberum simpliciter. *N.* & retorqueo argumentum in metu gravi justè incusso. Ad *2.* retorq. imprimis in metu levi injustè incusso. Dein commodum, quod acquirit metum injustum inferens, vix æstimabile est, partim quia in conscientia tenetur liberare alterum ab obligatione, & si quid emolumenti accipit, alter verò damnum, tenetur ad restitutionem, imò ad idem tenetur in foro externo, si metum passus instituat *actionem quod metus causa*, quam habet contra quemcunque possessorem rei per metum sibi extortæ. *l. 14. §. 3. ff. quod met. caus.* partim quia optabilius est metum passo, si contractus valeat;

nam casu, quo contractus est ipsi utilis, habet sibi obligatum alterum ad standum contractui, ad quod alter non esset obligatus, si contractus non valeret: si verò metum passo contractus est noxius, potest petere rescissionem, restitutionem in statum antiquum, adeoque & refarcitionem damni. Ad 3. Retorq. iterum in metu levi injusto. Dein *N. Min.* non enim obligatio iustitiæ nascitur ex injustitia, aut jus ex injuria, sed ex contractu per consensum absolutè liberum inito. Ratione autem injuriæ fit actus infirmus & rescindibilis. Ad 4. *dist. antec.* pronuntiatur irrita quoad effectum, seu debet irritari. *C. ant.* immediatè & in se. *N. ant. & conf.* Ratio sic respondendi est partim, quia illa lex ponitur ad Rubricam de *rescind. vendit.* partim quia addit, quòd Præses Provinciæ debeat *interponere auctoritatem suam*, partim quia plures, & aliæ leges satis clarè dicunt, actus metu gestos valere.

7 Dico 3. Actus & Contractus, metu gravi injustè incusso extorti, rescindibiles sunt, & rescindendi. *l. 7. §. 1. ff. quod met. caus. l. fin.* & aliis pro priori assertione *citt.* Conspirat communis ex ratione, quòd æquitas postulet, ut injuriam passis, & gravi metu injustè læsis, per Juris & Judicis remedia succurratur. Unde duplex remedium Jura suppeditant. Primum est *actio quod metus causa*, quæ est actio Prætoria, personalis in rem scripta, rei persecutoria, & perpetua, ac transiens utrinque ad hæredes, lædentis & læsi, nimirum quatenus est rei persecutoria (nam quæ pœnalis ad quadruplum annalis est, nec transit ad hæredes) *§. 27. Inst. de act. l. 1. 9. 12. 14. 16. ff. quod*

quod met. caus. Alterum est exceptio quod metûs causâ. in rem scripta. §. 1. Inst. de Except. l. 4. §. 33. ff. de doli mali & met. except. Et hæc datur, quando res nondum est tradita, quæ interveniente metu fuit promissa, ad repellendum, qui petit traditionem: Actio verò datur, quando res jam est tradita, vi cujus ita restitui debet metum passus, ut non tantùm res illi tradatur, sed etiam emolumenta & fructus, quos percepit metum inferens, vel qui mala fide rem detinuit, imò & quos metum passus percipere potuisset. l. 12. cit. quia mala fide detinens fuit injusta causa hujus lucri cessantis. Si tamen res metu extorta pervenit ad possessorem bonæ fidei, is per sententiam solum ad rem & fructus formaliter exstantes restituendos condemnatur, ut magis declarabo ad tit. de caus. possess. & propr.

TITULUS XLI.

De in integrum Restitutione.

SUMMARIUM.

1. Quid sit restitutio in integrum, & quando habeat locum.
2. Competit per se Minoribus, & quando.
3. Item Ecclesiis, Communitatibus, & quandoque Majoribus.
4. An etiam contra Minores, vel Ecclesias.
5. Ubi & quomodo petenda sit.
6. Ac intra quale tempus. Ignoranti læsionem currit hoc tempus.
7. Qualiter fieri debeat restitutio.

Resti-